

Japonia imperială

🕒 Răscoala de la Satsuma, 1877. În timpul Erei Meiji, Japonia a suferit transformări importante. Elita feudală a samurailor, sau casta războinicilor și marii lorzi feudali, daimyo, au fost înlăturați și înlocuiți cu o armată de recruți și un serviciu civil, în cadrul cărora talentul și pregătirea erau mai importante decât statutul dobândit la naștere. Samurailor au declanșat o revoltă, dar au fost învinși rapid de noua armată.

Obligată, la mijlocul secolului XIX, să pună capăt izolării pe care și-o impusese, Japonia s-a adaptat ușor la lumea industrială modernă. Însă, după ce a devenit o mare putere, Japonia a recurs la un militarism agresiv, care s-a sfârșit dezastruos.

Condușă de "oameni puternici" militari, shogunii, Japonia a fost izolată de restul lumii până la mijlocul secolului XIX. Puterile străine au încercat în multe rânduri să pătrundă în Japonia, dar zadarnic. SUA, dornică să-și asigure accesul în porturile japoneze, pentru a-și putea realimenta navele comerciale și cele pescărești, a decis să întreprindă acțiuni și mai puternice în acest scop.

În 1853, un grup de nave de război americane, condus de comandantul Matthew Perry, a ajuns în Japonia cu o scrisoare din partea președintelui, prin care cerea "prietenie" și comerț. În anul următor, Perry a revenit în Japonia după răspuns și, deși nu a fost amenințat, Shogun-ul a considerat înțelept să accepte cererea americanilor. Alte mari puteri europene au urmat rapid exemplul SUA, iar deschiderea Japoniei către comerțul internațional nu a mai avut cale de întoarcere.

Japonezii aveau însă păreri diferite cu privire la această problemă, urmând astfel

mulți ani de tulburări. Shogun-ul își pierduse autoritatea și puterea, iar când s-a decis deschiderea majorității porturilor japoneze pentru comerțul internațional, în 1858, alte grupări din clanurile japoneze s-au ridicat împotriva Shogunului. Rezultatul a fost desființarea shogunatului și impunerea împăratului – care fusese doar un suveran nominal – ca forță politică.

Clădirea unui stat modern

În 1868, controlul a fost preluat de tânărul împărat Mutsuhito. În timpul domniei sale, numită Era Meiji ("conducere ilustră") (1868-1912), Japonia s-a transformat. Marii lorzi feudali (*daimyo*) au renunțat la pământuri, s-a stabilit un guvern și un sistem de impozitare centralizate. A fost creată o armată formată din recruți, care și-a dovedit valoarea în 1877, zdrobind revolta de la Satsuma – declanșată de vechii *samurai* (casta luptătorilor de elită). S-au înființat instituții politice și juridice după model occidental, ce au culminat cu primele alegeri parlamentare japoneze în 1890.

Între timp în Japonia se construiau rapid căi ferate, vapoare cu aburi și fabrici necesare pentru a deveni o mare putere industrială. Spre deosebire de Occident, investițiile și inițiativele guvernamentale au jucat un rol decisiv în această dezvoltare și, deși multe întreprinderi de stat s-au privatizat mai târziu, partenariatul între stat și marile corporații a devenit specifică economiei japoneze.

Vecina Japoniei, China, care nu se modernizase, observa dezvoltarea Japoniei – și incursiunile acesteia în teritoriile neutre – cu neliniște crescândă, a devenit victima primei încercări de imperialism de tip occidental a

japonezilor. După o victorie ușoară în războiul chino-japonez din 1894-95, Japonia a înlocuit China ca putere predominantă în Coreea și a ocupat marea insulă chineză Taiwan.

🕒 Prima cale ferată, pe o distanță de 30 km între Tokio și portul Yokohama, a fost terminată în 1872. Până în 1895, 2460 km de linii ferate legau marile orașe și porturi.

În 1902, Japonia a încheiat o alianță importantă cu Marea Britanie, cea mai mare putere imperială din lume la acea vreme. În 1904 au început conflictele cu Rusia pentru Coreea și Manciuria, iar Japonia a lansat un atac asupra flotei rusești în Port Arthur. Deși Japonia a luptat împotriva unui regim țarist incompetent, victoriile japoneze obținute pe uscat și pe apă au descumpănit lumea care credea că rasa "albă" este invincibilă. Prin tratatul de la Portsmouth (1905), Japonia a obținut jumătatea sudică a Insulei Sahalin și o poziție fermă în Coreea, anexată ulterior, în 1910.

La izbucnirea primului război mondial Japonia s-a alăturat Alianțelor. Câteva grupuri de insule din Pacific, aflate sub conducerea Germaniei, au fost ocupate de japonezi, iar avanposturile germane din China au fost capturate. Devenind cea mai mare putere militară și imperială din Asia, Japonia a continuat să facă presiuni asupra Chinei.

În anii '20, politica externă a Japoniei s-a caracterizat în general printr-un imperialism mai puțin agresiv, probabil datorită înființării Ligii Națiunilor (predecesoarea ineficientă a Națiunilor Unite) și a tendinței generale spre pace și progres. Însă, consecințele economice cumplite ale Marii Crize și creșterea alarmantă a populației japoneze, au afectat spiritul național al japonezilor în anii '30. Instituțiile de tip occidental au continuat să funcționeze, însă viața politică era dominată din ce în ce mai mult de forțele armate.

Ridicarea militarismului

Trupele armatei japoneze erau formate la începutul anilor 1930 din țărani. O dată cu declanșarea Marii Crize, nemulțumirile sociale din zonele rurale mai sărace ale Japoniei au început să se înmulțească. Aceste nemulțumiri întăreau convingerea armatei că ea era adevăratul apărător al intereselor Japoniei contra unui guvern civil, pro-occidental. În plus,

Trupe japoneze mărșăluind spre teritoriul chinez în 1937. După ce a adoptat imperialismul de tip occidental, incursiunile Japoniei în învecinata Chină au dus în cele din urmă la izbucnirea unui război de mari proporții.

Maiestatea sa imperială, împăratul Japoniei, într-un tablou datând din 1901. Mutsuhito avea doar 16 ani când i-a urmat tatălui său la tron, în februarie 1867. În 1868, Shogun-ul aflat la putere a demisionat în urma presiunilor politice, iar împăratul a primit statutul de forță politică. În timpul domniei lui Mutsuhito, denumită Era Meiji, în Japonia s-au produs transformări importante.

Mary Evans Picture Library

conform unei prevederi din constituția japoneză, ministerele armatei trebuiau să aibă în frunte generali ai armatei și amirali, militarismul dobândind astfel o influență politică însemnată. Din ce în ce mai des, politicienii erau aleși doar dacă întruneau anumite calități militare. Cu toate acestea, existau dezacorduri și în cadrul armatei. A urmat o serie de tentative de lovituri militare ale grupărilor ultranaționaliste, care doreau răsturnarea guvernului civil și detronarea tânărului împărat Hirohito (care i-a urmat la tron lui Taisho, fiul lui Mutsuhito, în 1926).

Expansiunea teritorială

Confruntându-se cu asemenea tulburări interne, liderii militari japonezi au început să creadă că expansiunea militară le va aduce glorie și va rezolva problemele economice ale țării. În mod inevitabil, China a devenit din nou principala lor țintă.

În 1931, sub un pretext fals, japonezii au ocupat Manciuria, o mare provincie din nord-estul Chinei. Anul următor au separat Manciuria de China, numind-o Manchukuo și

au instalat un împărat marionetă. În consecință, Japonia a fost criticată de celelalte state, cerându-i să restaureze suveranitatea chineză și să-și retragă trupele din Manciuria. Ca urmare a acestor apeluri internaționale, Japonia s-a retras din Liga Națiunilor.

În ciuda protestelor europene și americane împotriva unor asemenea agresiuni, Japonia a continuat să atace China. Când aceasta din urmă a refuzat să capituleze, a izbucnit un mare război în iulie 1937. Japonia imperială făcuse astfel primul pas spre înfrângere, care a culminat cu distrugerea până la temelii a orașelor Hiroshima și Nagasaki în 1945.

Hulton Getty

DATE IMPORTANTE

- 1853-54**
Vizitele lui Perry pun capăt izolării Japoniei
- 1868**
Începutul Erei Meiji sub împăratul Mutsuhito (1868-1912)
- 1877**
Revolta de la Satsuma este zdrobită
- 1890**
Primele alegeri generale
- 1894-95**
Războiul chino-japonez
- 1902**
Alianța anglo-japoneză
- 1904-05**
Războiul ruso-japonez
- 1910**
Japonia anexează Coreea
- 1914**
Japonia intră în Primul Război Mondial
- 1931**
Japonia ocupă Manciuria
- 1932**
Manciuria devine Manchukuo, un stat supus Japoniei
- 1937**
Japonia se află în război cu China